

TÜRKİYE OTOMOTİV ENDÜSTRİSİ RAPORU

Uludağ İhracatçı Birlikleri
Genel Sekreterliği
AR-GE Şubesi-2021

Oto ana ve yan sanayi, günümüzde Türkiye imalat sanayinin lokomotif sektörlerinden biridir. Oto ana ve yan sanayi aynı zamanda savunma sanayi ve gemi inşa sanayinin de altyapısını oluşturmaktadır. Türkiye'deki otomotiv endüstrisi 1960'lardan önce ithal ikamesi amacıyla kurulmuş, 1990'larda ise ihracata yönelik rekabetçi bir özellik kazanmıştır. Otomotiv endüstrisi 2000'li yıllardan itibaren uluslararası denetim dahilinde, gelişmiş batı ülkelerindeki OEM firmaları için üretim yapabilme kapasitesine sahip olmuştur. Türkiye'nin Global Otomotiv Endüstrisine entegrasyonunun ve yıllar içerisindeki gelişiminin bir sonucu olarak, günümüzde Türk Otomotiv Endüstrisi yıllık yaklaşık 2 milyon adetlik üretim kapasitesine ulaşmıştır. Endüstri, halen farklı üretici ve modellerle gelişmeye devam etmektedir.

Türkiye'nin ihracat odaklı üretimi Türkiye'yi Dünya'da 14. Büyük üretici haline getirmiştir. Avrupa'ya bakıldığında ise Türkiye 2019 yılı sonu itibariyle 4. sırada yer almaktadır. AB-28 ülkeleri arasında, Türkiye ticari araç üretiminde ise üçüncü sıradadır.

Türkiye otomotiv ana sanayinin kat ettiği yol, devleşen bir yan sanayinin de doğmasına olanak vermiştir. Türkiye'de otomotiv yan sanayi, otomotiv sanayindeki gelişmelerin sonucunda hızla gelişmiştir. Türk otomotiv yan sanayi yüksek kapasitesi, geniş ürün yelpazesi ve yüksek standartlarıyla otomotiv sanayine ve Türkiye taşıt araçları parkına parça sağlamaktadır. Ayrıca ihracat potansiyeli yüksek bir sektördür. Türk otomotiv yan sanayi yüksek kapasitesi, geniş ürün yelpazesi, AB standartlarıyla otomotiv endüstrisine ve Türkiye taşıt araçları parkına parça sağlar durumdadır. Ülkemizde üretilen araçlara yan sanayinin ciddi katkısı bulunmaktadır. Tek başına 10 milyar dolarlık ihracata sahip yan sanayi sektörü, dünyanın dev markaları için üretim yapmaktadır. Otomotiv yan sanayi bir aracı oluşturan hemen hemen tüm parçaları üretebilmekte ve bu parçaları yurtdışına ihraç etmekte, ayrıca dünyanın en kaliteli markalarının en stratejik parçalarını üretirken, ürün geliştirme seviyesinde de çok iddialı bir aşamaya ulaşmış durumdadır. Otomotiv yan sanayi co-designer yetkinliğine sahip, global platform olarak birden fazla ülkede üretim projelerinin parçası olabilen bir yapıdadır. Otomotiv yan sanayi çoğunlukla Avrupa ülkelerine ihracat yapmaktadır. Almanya, Fransa ve İtalya'nın payları yüksektir. Uluslararası müşteri yelpazesinin geniş olması Türk ürünlerinin yüksek kalitesinin en önemli göstergelerinden biridir.

Türk Otomotiv Endüstrisi Son 15 Yıldır Ülkemizin İhracat Şampiyonudur

Türk otomotiv endüstrisi son 15 yıldır ülkemizin ihracat şampiyonudur. Endüstri ihracatı 2020 yılında Covid-19 pandemisine rağmen 25,5 milyar USD olarak gerçekleşmiş ve sektör Türkiye ihracatını yine ilk sırada tamamlayarak 15.şampiyonluğunu ilan etmiştir. Türk otomotiv endüstrisinin ana ihracat pazarı AB Ülkeleridir. AB ülkelerinin otomotiv ihracatımızdaki payı 2020 yılında %75 olmuştur.

Otomotiv endüstrimiz 200 ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir. 2020 yılı itibariyle ülkede üretilen motorlu araçların %71'i ihraç edilmektedir. Yine 2020 yılı itibariyle ülkemizin motorlu araç üretimi 1.3 milyon adede, motorlu araç ihracatı 917 bin adede ulaşmıştır. İç pazarda satılan araç sayısı da 2020 yılında 800 bin adet olmuştur.

Otomotiv endüstrisinin yakın geçmişe dek süren “salt üretici olma” kimliği de artık değişmektedir. Türkiye’de yerleşik firmaların öncülüğünde tasarım ve Ar-Ge’ye yapılan yatırımlar giderek artmaktadır. Böylece endüstri, rekabet koşullarına uyum sağlayarak, üretimi tasarım ve Ar-Ge ile desteklemekte; kendi tasarımını ve teknolojik gelişimini kendisi sağlayan bir endüstri olma yolunda hızla ilerlemektedir. Otomotiv endüstrisinde, proje bazlı Ar-Ge teşvikinden faydalanan birçok firma bulunmaktadır. Ayrıca, otomotiv endüstrisinde faal 156 firmanın Ar-Ge merkezi mevcuttur.

Ülkemizde otomotiv endüstrisinin rolü genel ekonomi içinde artan bir grafik çizmektedir. Yüksek katma değer sağlama potansiyelinin yanı sıra sanayileşmenin ve teknolojik gelişmenin temelini oluşturan otomotiv endüstrisi, yıllar içinde gösterdiği büyüme hızı ve sağladığı ihracat olanakları ile Türkiye ekonomisi içinde çok önemli bir konuma ulaşmıştır.

Endüstri, özellikle demir-çelik, petrokimya, tekstil, cam, elektronik, makine gibi ekonominin lokomotifleri olan birçok temel sektöre entegre olduğu için, bu sektörlerle sağladığı girdi, satış hasılatı, yarattığı katma değer, gerçekleştirilen ihracat değeri, vergi ve ücret ile ekonominin içinde kilit bir role sahiptir. Ayrıca, sektör hammadde ve yan sanayi ile otomotiv ürünlerinin tüketiciye ulaşmasını sağlayan ve bunu destekleyen pazarlama, bayi, servis, akaryakıt, finans ve sigorta sektörlerinde geniş iş hacmi ve istihdam yaratmaktadır. Bu özellikleri nedeni ile otomotiv endüstrisi, stratejik bir endüstri olarak bütün ülkelerin yakın ilgisini çekmekte ve sektöre yönelik özel planlamalar yapılmaktadır.

250.000 istihdam

İhracatın bir numaralı sektörü olan otomotiv endüstrisi, 25,5 milyar dolarlık ihracat hacmine sahiptir. Yani Türkiye ihracatının yaklaşık altıda biri otomotiv endüstrisine aittir. Otomotiv endüstrisi bu büyüklüğüyle, 50.000 ana sanayi, 200.000 de yan sanayi olarak 250.000 kişiyi istihdam etmektedir. Bu rakamlara bayiler, lojistik, yetkili ve özel servisler de dâhil edildiğinde istihdam, 1.250.000'i bulmaktadır.

İHRACAT

Mal Grubu Bazında İhracat

Ürün Grubu	2019	2020	20/19	2020
	Fob USD	Fob USD	Değ. %	Pay%
Binek Otomobiller	11.876.971.239	9.533.689.898	-20	37,3
Tedarik Endüstrisi	10.591.541.803	9.373.951.854	-11,5	36,7
Eşya Taşımaya Mahsus Motorlu Taşıtlar	4.862.192.837	4.166.856.243	-14	16,3
Otobüs Minibüs Midibüs	2.030.897.981	1.521.403.959	-25	5,9
Diğer	1.225.459.651	952.566.476	-22	3,7
Toplam	30.587.063.512	25.548.468.430	-16,5	100

Kaynak: TİM

Türkiye Geneli Otomotiv Endüstrisi İhracatı 2020 yılında geçen yıla göre %16,5 azalarak 25,5 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Endüstri ihracatındaki azalışın temel belirleyicisi Covid-19 pandemisinin özellikle ilk dönemlerinde yarattığı küresel etkenlerdir. 2020 yılında binek otomobiller mal grubu 9,5 milyar USD'lik ihracat ile otomotiv ihracatında %37,3 paya sahip olmuştur. Onu 9.4 milyar USD ihracat değeri ve %36,7 pay ile otomotiv yan sanayi, 4.2 milyar USD ihracat ve %16,3 pay ile eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar ve 1.5 milyar dolar ihracat ve %5,9 pay ile otobüs-minibüs-midibüs ürün grupları takip etmiştir.

Ülkeler Bazında İhracat

Ülke	2019	2020	20/19	2020
	Değer(USD)	Değer(USD)	Değişim %	PAY%
ALMANYA	4.372.846.333	3.571.422.212	-18	14,0
FRANSA	3.430.655.263	2.963.001.236	-14	11,6
BİRLEŞİK KRALLIK	2.455.651.423	2.223.988.492	-9	8,7
İTALYA	2.910.429.946	2.136.146.806	-27	8,4
İSPANYA	1.669.897.046	1.401.967.397	-16	5,5
SLOVENYA	1.299.789.382	1.170.066.746	-10	4,6
BELÇİKA	1.125.062.107	1.101.089.725	-2	4,3
POLONYA	1.097.901.682	966.526.175	-12	3,8
BİRLEŞİK DEVLETLER	1.038.825.849	951.071.044	-8,5	3,7
İSRAİL	747.623.159	704.381.531	-6	2,8

İlk 10 Ülke Toplamı	20.148.682.190	17.189.661.364	-15	67,3
TOPLAM	30.586.434.918	25.548.468.430	-16,5	100,0

Kaynak: TİM

Almanya 2020 yılı otomotiv ihracatımızda 3.6 milyar USD ile ilk sırada yer almıştır. Bu ülkeye yönelik ihracat geçtiğimiz yıla göre %18 azalmıştır. Almanya'yı 3 milyar USD ile Fransa ve 2.2 milyar USD ile Birleşik Krallık takip etmiştir. Bu dönemde en fazla ihracat yapılan ilk 10 ülkenin 8'i AB Ülkesi olmuştur.

Ülke Grubu Bazında İhracat

Ülke Grubu	2019	2020	20/19	2020
	Değer(USD)		Değişim %	Pay%
AB	23.431.909.000	19.265.999.000	-17,8	75,4
Afrika Ülkeleri	1.681.570.183	1.434.233.383	-14,7	5,6
Ortadoğu Ülkeleri	1.620.302.469	1.400.599.396	-13,6	5,5
Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi	1.201.763.351	1.112.789.437	-7,4	4,4
Bağımsız Devletler Topluluğu	1.110.710.362	1.031.568.242	-7,1	4,0
Diğer Avrupa Ülkeleri	553.720.000	493.802.000	-10,8	1,9
Uzakdoğu Ülkeleri	292.310.383	227.773.846	-22,1	0,9
Diğer Amerikan Ülkeleri	255.509.785	212.761.616	-16,7	0,8
Diğer Asya Ülkeleri	168.975.229	139.084.805	-17,8	0,5
Serbest Bölgeler	149.707.817	112.995.921	-24,5	0,4
Okyanusya Ülkeleri	111.206.872	112.860.857	1,5	0,4
Diğer Ülkeler	9.377.677	4.055.328	-56,8	0,0
Toplam	30.587.063.512	25.548.468.430	-16,5	100,0

Kaynak: TİM

2020 yılında AB Ülkelerinin Türkiye Otomotiv ihracatındaki payı %75 olurken, AB ülkelerine yönelik ihracat, %18 azalmış ve 19 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Afrika Ülkeleri %6, Ortadoğu Ülkeleri %5 ve Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi %4 ile otomotiv ihracatımızda önemli pay alan diğer ülke gruplarıdır.

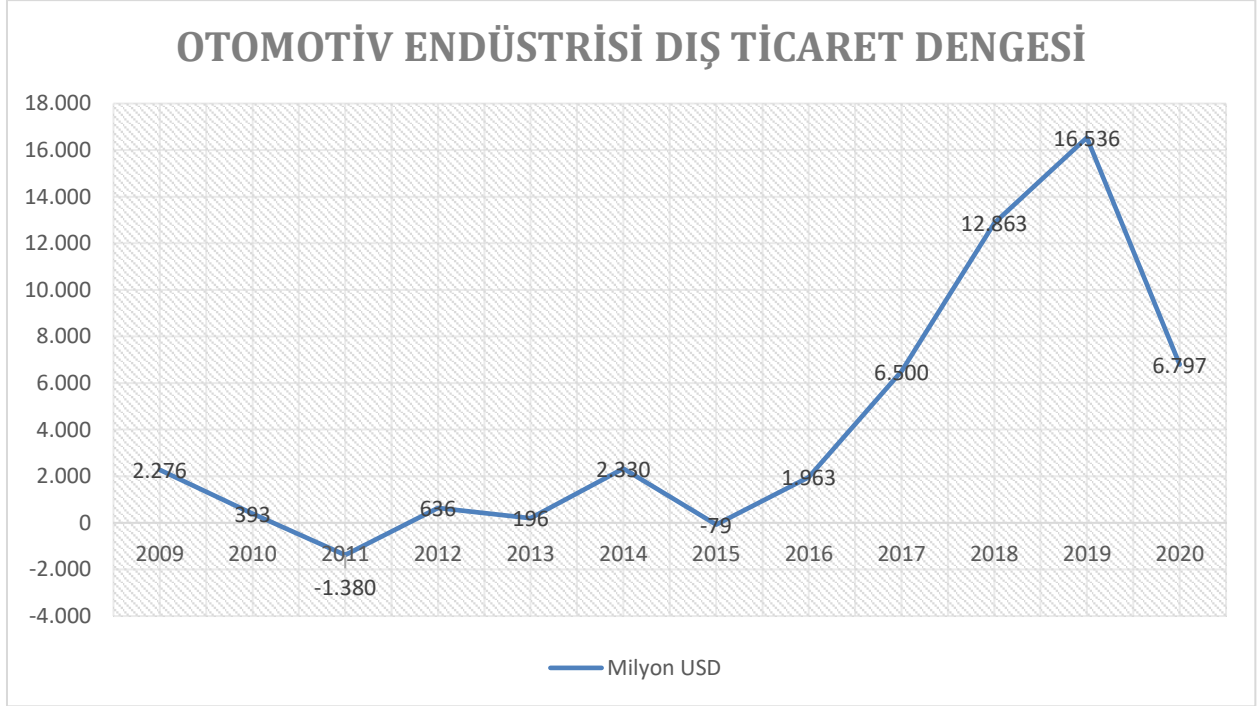
İller Bazında Otomotiv İhracatı

İLLER	2020 İhracat – 1000 USD
BURSA	6.763.421
KOCAELI	5.814.726
İSTANBUL	5.284.185
SAKARYA	4.003.855
ANKARA	1.148.879
İZMİR	549.946
MANISA	454.854
KONYA	421.245

Kaynak: TİM

İller bazında otomotiv ihracatı incelendiğinde 2020 yılında Bursa'nın 6.8 milyar USD ihracat ve %30 pay ile ilk sırada yer aldığı gözükmektedir. Bursa, İstanbul, Kocaeli ve Sakarya Türkiye toplam otomotiv ihracatının yaklaşık %90'ını gerçekleştirmektedirler.

Otomotiv Endüstrisi Dış Ticaret Dengesi¹

Kaynak:TÜİK

2019 yılında GTİP bazında dış ticaret dengesi verileri içerisinde; dış ticaret fazlası yaratan ilk 10 fasıl analizine bakıldığında, 87 GTİP'li "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" dış ticaretinin, dış ticaret fazlası yaratan birinci fasıl konumunda olduğu görülmektedir.

Otomotiv endüstrisi 2006-2017 yılları arasında 23.5 milyar USD'lik dış ticaret fazlası vermiştir.

2019 yılında ulaşılan 16.5 milyar USD'lik dış ticaret fazlası endüstrinin yıllık bazda bugüne kadar ulaşılmış olduğu en yüksek rakamdır.

¹ GTİP 87 Faslındaki Otomotiv Ürünleri Baz Alınmıştır.

ÜRETİM ve PAZAR

		Aralık			Ocak - Aralık		
		2019	2020	(%)	2019	2020	(%)
Üretim	Toplam	135.775	149.614	10	1.461.244	1.297.854	-11
	Otomobil	94.991	92.300	-3	982.642	855.043	-13
Pazar	Toplam	92.885	107.969	16	491.947	796.200	62
	Otomobil	70.829	80.721	14	387.256	610.109	58
İhracat	Toplam	106.349	94.634	-11	1.252.586	916.543	-27
	Otomobil	71.937	54.533	-24	828.744	596.616	-28
İhracat (\$)	Toplam	2.588.662.725	2.836.271.979	10	31.230.103.337	25.945.492.196	-17
	Otomobil	1.123.109.066	1.013.262.095	-10	11.864.815.316	9.312.088.334	-22
İhracat (€)	Toplam	2.331.418.307	2.331.852.951	0	27.897.659.594	22.605.544.961	-19
	Otomobil	1.011.534.197	832.756.277	-18	10.602.550.660	8.127.728.722	-23

Kaynak: OSD

2020 yılı Ocak-Aralık döneminde toplam üretim yüzde 11 ve otomobil üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 13 oranında azaldı. Bu dönemde, toplam üretim 1 milyon 297 bin 854 adet, otomobil üretimi ise 855 bin 43 adet düzeyinde gerçekleşti. 2020 yılı Ocak-Aralık döneminde toplam pazar geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 62 artarak 796 bin 200 adet düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde otomobil pazarı ise yüzde 58 oranında arttı ve 610 bin 109 adet olarak gerçekleşti. Ticari araç grubunda, 2020 yılı Ocak-Aralık döneminde üretim yüzde 8 seviyesinde daralırken, ağır ticari araç grubunda yüzde 8 oranında arttı, hafif ticari araç grubunda yüzde 9 oranında azaldı. 2019 yılı Ocak-Aralık dönemine göre ticari araç pazarı yüzde 78, hafif ticari araç pazarı yüzde 77 ve ağır ticari araç pazarı yüzde 82 arttı. 2020 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, toplam otomotiv ihracatı adet bazında yüzde 27 oranında, otomobil ihracatı yüzde 28 oranında azaldı. Bu dönemde, toplam ihracat 916 bin 543 adet, otomobil ihracatı ise 596 bin 616 adet düzeyinde gerçekleşti. 2020 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, toplam otomotiv ihracatı Dolar bazında yüzde 17, Euro bazında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 19 azaldı. Bu dönemde toplam otomotiv ihracatı 25,9 Milyar \$ olarak gerçekleşirken, otomobil ihracatı yüzde 22 azalarak 9,3 Milyar \$ seviyesinde gerçekleşti. Euro bazında otomobil ihracatı ise yüzde 23 azalarak 8,1 Milyar € seviyesinde gerçekleşti.

Endüstrinin Geleceği

Bugün itibariyle dünya otomotiv endüstrisinin gündemi çok açıktır. Gelecek **“electrical, connected, autonomous, shared cars”** diye özetlenebilecek elektrikli, birbiri ile bağlantılı, otonom; yani yapay zeka tarafından idare edilen ve araç sahipliğinden ziyade insanlar tarafından paylaşılan araçlardır. Bu dönüşüm başlamış durumdadır ve önümüzdeki 5 yıl içerisinde çok daha hızlı bir şekilde devam edecektir. Otomotiv endüstrimiz mutlaka bu dönüşümün bir parçası olmak zorundadır. Önümüzdeki yıllarda otomotiv endüstrimizin önündeki en önemli konu, dünya otomotivinde yaşanan bu dönüşüme nasıl ayak uydurulacağı, bu konuda neler yapılması gerektiği olmalıdır. Ülkemizin ihracat şampiyonu otomotiv endüstrisinin dünyada yaşanan bu dönüşümden uzak kalması düşünülemez.

Bu nedenle otomotiv ihracatçılarımızın da bu dönüşümü iyi okuyup, hızla bu doğrultuda adımlar atması önem taşımaktadır. Mekanik teknoloji gelişiminin yerini giderek bilişim ve yazılım teknolojileri alacağından bu alanlara yatırım yapmayan, bu alanda gelişemeyen tedarikçilerin ayakta kalma şansı azalacaktır. Bugün itibariyle bir geçiş dönemindeyiz ve halen geç kalmış sayılmayız. Sonuçta araçlardaki parça sayısı azalmakla birlikte, daha katma değerli, daha ileri teknoloji parçalar da yaygınlaşacaktır. Standart üretim yapan tedarikçilerin önemli bir kısmı ortadan kalkacak, bu dönüşüme ayak uyduranların kar marjları ise yükselecektir.

Önümüzdeki yıllarda adet bazında ihracat miktarlarını artırmaktan çok katma değerli ihracat yapabilmek önem kazanacaktır. Bizim başlıca pazarımızın AB ülkeleri, özellikle de gelişmiş Batı Avrupa Ülkeleri olduğu düşünüldüğünde geleneksel üretim yöntemlerimiz ile gelinebilecek noktanın sınırlı olduğunu, mutlaka ileri teknolojilere, tasarıma, inovasyona, Ar-Ge'ye yatırım yapılması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Günümüzün yoğun rekabet ortamında öne çıkabilmek için teknoloji ve inovasyon ağırlıklı, katma değeri yüksek ürünlere ihtiyaç duymaktayız. Otomotiv sektörümüz de bu bilinçle davranarak, üretim merkezi konumunu, inovasyon, Ar-Ge ve tasarım merkezi konumuna dönüştürmeyi hedeflemelidir. Otomotiv endüstrimiz gelecek hedeflerine ulaşmak için mutlaka özgün tasarımlı, katma değeri yüksek, ileri teknoloji ürünler geliştirmelidir.

Türkiye Otomotiv Endüstrisi ile İlgili Kısa Bilgiler:

- **Dünya'nın 14. Avrupa'nın 4. Büyük motorlu taşıt üreticisi**
- **2 milyon araç üretim kapasitesi**
- **Ticari araç üretiminde Avrupa üçüncüsü**
- **Binek araç üretiminde Avrupa yedincisi**
- **2019 yılında 16 milyar USD dış ticaret fazlası**
- **10 milyar USD yan sanayi ihracatı**
- **İhracatta yan sanayi payı %37**
- **Üretiminin %71'i ihracat**
- **İhracatının %75'i Avrupa Birliği Ülkelerine**
- **200 ülkeye ihracat**
- **Son 15 yılın ihracat şampiyonu**
- **156 Ar-Ge Merkezi ile en fazla Ar-Ge Merkezine sahip sektör**

YASAL UYARI Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.